STUDIES OF THE OTTOMAN DOMAIN
Cilt:3 Sayı:4 Şubat 2013 Issn: 2147-5210
www.thestudiesofottomandomain.com

MİDİLLİ'NİN SONUNU HAZIRLAYAN İMROZ HAREKÂTI

The Imros Operation Causing to the end of Midilli

İskender TUNABOYLU(*)

ÖZET

Gerileme dönemi sonunda Avrupa'nın hasta adam olarak nitelendirilen Osmanlı İmparatorluğu Tazminat Fermanı, I. ve II. Meşrutiyet hareketlerine rağmen Trablusgarp ve Balkan Savaşları ile büyük toprak kayıplarını önleyememiştir. Emperyalist devletlerin çıkar çatışmaları neticesinde başlayan I. Dünya Savaşı öncesinde Osmanlı İmparatorluğu kendisini siyasi bakımdan yorgun, bitkin ekonomik ve maddi bakımdan sıkıntı ve bu darboğaz içinde, toplumsal bakımdan ise güçsüz ve huzursuzluk içindeydi. İngiltere, Fransa ve Rusya arasında sıkışan Osmanlı Hükümeti 1. Dünya Savaşına Almanya ile ittifak halinde girmenin en doğru çözüm olduğunu değerlendirmiş ve Goeben ve Breslau isimli Alman savaş gemilerini satın aldığını tüm dünyaya ilan etmiştir. Osmanlı İmparatorluğunun 1. Dünya Savaşına Almanya tarafında girmesine büyük etkisi olan bu gemiler aynı zamanda 1. Dünya Savaşının akışını değiştirmiştir. Rusların boğazlar üzerindeki hâkimiyet emellerine karşı Osmanlı İmparatorluğunun sigortası olan ve savaş süresince Alman subayların emrinde harekat yapan Yavuz (Goeben) ve Midilli (Breslau) Çarlık Rusyasının yıkılması sonunda Ege'de yaptığı ilk harekatı hezimetle sonuçlanmış, Midilli batmış, Yavuz üç mayın yarası almıştır. Aldığı mayın yaraları neticesinde uzun bir süre Cumhuriyet donanmasında layık olduğu yeri alamamasına neden olmuştur. Osmanlı için büyür bir sefer kazanma hedefi ile başlayan ve I. Dünya Savaşının son deniz harekâtı olan İmroz Harekatı Midilli kruvazörünün batmasına, Yavuz'un aldığı mayın yaraları neticesinde uzun bir süre Cumhuriyet Donanmasında layık bulduğu yeri alamamasına neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Donanma, Bahriye, Midilli, Yavuz, Mayın.

ABSTRACT

At the end of regression term, The Ottoman Empire qualified as The Sick Man of Europe had not been able to prevent large land loss with " Trablusgarp and Balkan Wars" in spite of Reform Orders, First and Second Constitution. Before First World War which had started with the result of the Imperialist States' interest conflicts, The Ottoman Empire was tired for the view of political, in trouble economically, and in this difficult situation it was weak and uneasy socially. The Ottoman Government jammed among England, France and Russia thought that going into the war alliance with Germany was the best solution and declared to the world that The Empire had bought the warships named Goeben and Breslav. These warships that had great effects on Otoman Empire's going into First World War alliance with Germany, changed the course of First World War. Yavuz and Midilli which were the insurance of Ottoman Empire to Russia's domination goals on Bosporus and operating under the order of German Officers during the war resulted the first operation in Aegean with rout at the end of the downfall of Czar Dom Russia, Midilli sank, Yavuz was wounded with three mines. Due to these wounds of mine, it didn't get the status in the Republic Navy that it had deserved for a long time ago. The Imros operation starting with the aim of gaining a great war for Ottoman and the last sea operation caused Midilli Cruiser's sinking and Yavuz's not getting the status in the Republic Navy that it had deserved for a long time.

Key Words: Navy, Midilli, İmros, Yavuz, Mine

Avusturya-Macaristan Veliahdı Arşidük Ferdinand'ın eşi ile birlikte 28 Haziran 1914'te Gavrilo Princip adlı bir Sırplı tarafından Saraybosna'da öldürülmesi sonrasında gelişen siyasi ve askeri olaylar geniş çaplı bir savaşın habercisi idi.

Bu dönemde tek başına ayakta kalabilecek gücü uzun zamandan beri yitirdiğine inanan ve varlığını Avrupa devletleri arasındaki çıkar ilişkileri üzerine kurulan dengeden yararlanarak sürdüren Osmanlı İmparatorluğu, Kırım Savaşı'nda toprak bütünlüğünü garanti altına alan İngiltere ve Fransa tarafından terk edilmesi üzerine tek başına kalmış, zorunlu olarak Almanya'ya yönelmiştir[1]. 2 Ağustos 1914 tarihinde kapalı kapılar ardında imzalanan Osmanlı-Almanya İttifak Anlaşması ile aynı günde seferberlik, iki gün sonra da tarafsızlık ilan edilmiştir.

23 Ekim 1913 tarihinden itibaren Tümamiral Wilhelm Souchon'un komutanlığını yaptığı Alman Akdeniz Filosu'nu oluşturan SMS GOEBEN ve SMS BRESLAU Cezayir'in ana yükleme limanları olan Philippeville ve Bone limanlarını 3 Ağustos 1914'de bombalamış[2] ve İngiliz-Fransız müşterek donanmasından kaçarak 10 Ağustos 1914 tarihinde Çanakkale Boğazı'ndan girmiştir. Tarafsızlığını ilan etmiş Osmanlı iç sularına gemilerin girişi başta Rusya olmak üzere İngiltere ve Fransa'yı rahatsız etmiş, Goeben ve Breslau'ın Osmanlı sularını terk etmesi yönünde baskılarına neden olmuştur[3].

Yapılan gizli ittifak anlaşmasına rağmen tarafsızlığını muhafaza etmeye çalışan Osmanlı Hükümeti ihtiyaç duyduğu çözümü, tek taraflı bir bildiri ile iki Alman zırhlısının 80 milyon marka satın alındığını gazetelere ve diplomatik çevrelere duyurması ile buldu. Gemilerden Goben'e "*Yavuz Sultan Selim"*, Breslau'a da "*Midilli"* adı verildi.

(*) Dr. İskender Tunaboylu, iskendertunaboylu@yahoo.com.

1 Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi,* VIII, TTK yay., Ankara, 1983, s.78.

2 Wilhelm Souchon, "Bahri Sefide Yavuz ve Midilli", *Risalei Mevkute Bahriye*, 8/1 (Mart 1341), s.8.

3 Celalettin Yavuz, "Birinci Dünya Harbi Sırasında Osmanlı ve Alman Deniz Subayları İlişkileri",*Yedinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri-I*, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı yay., Ankara, 200, s.225.

İttifak anlaşmasının imzalanmasına öncülük eden Enver Paşa, Almanların savaştan galip çıkacağına olan kesin inancı ile Amiral Souchon'un Yavuz, Midilli ve diğer donanma gemileri ile 29 Ekim 1914'te Rus limanlarını bombalamasını desteklemiştir.

I. Dünya Savaşı süresince Osmanlı İmparatorluğu'nun ana deniz harekâtı Karadeniz'de Ruslara karşı gerçekleşmiştir. Karadeniz'de İstanbul Boğazı, Zonguldak kömür hattı ile Bulgar ve Romen limanlarından gelen hattın savunulması görevini yürüten Osmanlı donanmasının bu denizdeki harekâtı, Rusların Ekim Devrimi sonrasında savaştan çekilmesi ile son bulmuştur. Karadeniz ve Marmara'da bulunan İngiliz ve Fransız denizaltıları ile İngiliz Hava Kuvvetlerine karşı Yavuz zırhlısının İstinye'de, Midilli kruvazörünün Haliç'te kısmen de olsa emniyeti alınmıştır[4].

Osmanlı Donanma Komutanlığı görevini yürüten Tümamiral Souchon, 24 Ağustos 1917 tarihinde Alman Açık Deniz Donanması 4. Kruvazör Filosu Komutanlığı'na atandığından, yerine Tümamiral Rebeur Van Paschwitz atanmıştı. Amiral Souchon üç yıl süren Osmanlı Donanma Komutanlığı süresince Yavuz ve Midilli'yi ihtiyatlı kullanmak suretiyle bu gemilerin Türk-Alman ittifakının idamesine yardımcı olmasını sağlamıştır. İki Amiral arasındaki görev devir-teslim töreni 4 Eylül 1917 günü Yavuz'da yapılmıştır[5].

Amiral Souchon'un Osmanlı Devleti'ndeki hizmeti parlak ve şanlı geçmişi, halefi olan Paschwitz'e yapılacak bir iş bırakmamıştı. Kendisini göstermeye zemin kalmadığını gören Paschwitz, İstanbul Boğazı'nda hareketsiz kalan Yavuz zırhlısı ve Midilli kruvazörü ile bir şeyler yapma gayreti içinde idi. Bir şekilde Osmanlı Devleti'nin tek deniz harekât alanı olan Ege'de bir harekât yapmalı idi. Bu sırada

[4] İskender Tunaboylu, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yavuz (Goeben) Zırhlısı*, Deniz Basımevi Müdürlüğü, İstanbul, 2006, s.60.
5 Matti E. Makela, *Auf Den Spuren Der Goeben*, Münih, 1979, s.83.

Çanakkale'de büyük bir hezimete uğrayan itilaf devletleri İmroz Adasını bir ileri üs olarak kullanıyordu. Paschwitz aradığı harekatı çok geçmeden bulmuştu. Planı; İmroz ve Limni adalarını bombalayacak, limanda bulunan gemileri de batıracaktı[6].

Planını kendi karargâhı ile Yavuz ve Midilli'nin Alman komutanlarına açıklayan Paschwitz onlardan da olumlu cevap aldı. Artık planın icrasına geçilebilirdi. Bahriye Nazırı Cemal Paşa'dan randevu alındı. Enver Paşa'nın da bulunduğu Cemal Paşa'nın odasında Paschwitz, "*Karadeniz'de Rus donanmasının durumu malum, bu vaziyet karşısında muhteşem Osmanlı donanmasını limanlarda çürütmek yerine, bu harp tarihinin son safhalarına şanlı sayfaların eklenmesi için bizi bekliyor*" sözleriyle anlatmaya başladığı İmroz Harekâtı'nın amacını şu şekilde sıralıyordu;

1. Düşmana baskın tarzında bir harekatla Çanakkale hezimetlerine bir yenisini ekleyerek deniz hakimiyetimizin tüm dünyaya yeniden ilan edilmesi,

2. Harekât neticesinde düşmanın Filistin'de bulunan kuvvetleri ile Çanakkale Boğazı'nın takviyesine ihtiyaç duyması ve neticesinde Filistin'deki Osmanlı ordularına uygulanan deniz ablukasının hafiflemesinin sağlanması,

3. Boğaz önüne intikal ettirilecek düşman gemilerinin Alman denizatlıları ile imha edilmesi,

4. Kudüs'ün kaybedilmesi neticesinde halkın bozulan moralinin yükseltilmesi[7].

İngilizlerin Çanakkale Boğazı ablukası mayın manialarına dayanıyordu[8]. Cemal Paşa'nın bu engellerin nasıl aşılacağı sorusuna Amiral'in cevabı "Alman fen ve sanayinin bir şaheseri olarak Yavuz bugün mayınların bir değil bir kaçının

6 Redmond Mclaughin, *Yavuz'un Kaçışı*, Milliyet yay., İstanbul, 1978, s.214.
7 Şerafettin Erdem, "Yavuz ve Midilli'nin İmroz Harekatı", *Deniz Kuvvetleri Dergisi*, 554 (Kasım 1992), s.22.
8 Ali Haydar Emir, "İmroz Baskını", *Askeri Tarih Bülteni*, 53 (Ağustos 2002), s.194.

infilakına her zaman maruz kalabileceği hesabına göre yapılmıştır. Yüzer bir çelik kaledir. Midilli'de, Yavuz'un bir küçültülmüşüdür… Düşman mayın manialarına gelince; Boğaz önü gözetleme istasyonlarımız ve Alman tayyareleri tarafından muntazam yapılan gözetleme ve Avrupa'dan gelen bilgilere göre bu gün boğaz önünde düşman mayın tarlaları artık ezbere bilinecek kadar markalanmıştır. Bu mayınların varlığı harekâtımıza engel olamayacaktır"[9]. Ayrıca Paschwitz, Limni Adası'nın Mondros Limanı'ndan hareket edebilecek İngiliz muhriplerine karşı da gerekli tertibi almıştı. Akdeniz'de bulunan UC-23 denizaltısı Mondros Liman ağzını mayınlayacak ve bu mayınlara rağmen limandan çıkmaya muvaffak olan gemileri de torpidoları ile batıracaktı. Enver ve Cemal Paşaların harekâtı uygun görmeleri ve Alman Erkan-ı Harbiyesi'nin de harekât kararını bizzat Amirale bırakması neticesinde harekâtın yapılmasına karar verildi[10].

Amiral, taarruz harekâtına iştirak edecek Görev Grubunu Yavuz, Midilli, Muaveneti Milliye, Numune-i Hamiyet, Basra ve Samsun gemilerinden oluşturdu. Ayrıca harekâtın hava desteği de Çanakkale müstahkem mevki uçakları tarafından sağlanacaktı[11]. Bütün bu planlar yapılırken güvenlik nedeniyle harekâttan son dakikada haberdar edilen Liman von Sanders, Amirale bir ay kadar önce Enez sahillerinde karaya oturan silahlı küçük bir İngiliz teknesinde ele geçirmiş olan bir haritayı verir. Bu İngiliz haritasında görülen nokta ve çizgileri ihtiva eden planı, İngiliz mayın tarlaları olarak değerlendiren Amiral Paschwitz, bu sahaları kontrol ettirmeden ve haritanın doğruluk derecesini araştırmadan kararlaştırmış olan rotasını bu yeni haritaya göre değiştirmiştir. Ne yazık ki bu haritanın sadece su çekimi az olan gemilerin işine yarayabileceği Yavuz zırhlısının ilk mayın yarasını almasıyla anlaşılacaktı[12].

9 Erdem, *a.g.m.,* s.23.
10 Erdem, *a.g.m.,* s.24.
11 Cemal Akbay; *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi Osmanlı İmparatorluğu'nun Siyasi ve Askeri Hazırlıkları ve Harbe Girişi,* I, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1991, s.59.
12 Emir, *a.g.m.,* s.198.

Yavuz ve Midilli Komutanları harekâtın planlama safhasından itibaren her şeyden haberdardı. Diğer gemilere verilen emir çok kısa ve basitti. Amiral Paschwitz, emrinde Marmara'da tamamen ağır şartlar içinde yapılacak bir eğitim için noksansız personel ve tam ikmal ile harekete hazır bulunmalarından ibaretti. Haliç'tekilerin ikmalleri arasında ufak tefek arızaların da giderilmesine çalışılırken Yavuz İstinye'den Zonguldak'a kömür ikmaline gitti.[13] Kömür ikmalini tamamlayan Yavuz, Haliç'ten sabahın erken saatinde seyre kalkan diğer gemilerle Ahırkapı açıklarında buluştu. Yavuz'dan ışıldak ile verilen "*bütün gemilerin işaretçileri, stop. Gemi komutanlarının hemen Yavuz'a teşrifleri. İmza. Amiral von Paschwitz*" emri ile gemi komutanları Yavuz'da toplandı.

Dört yıl önce Karadeniz'de oynanan benzer senaryo tekrar oynanıyordu. Marmara'da eğitim maksadıyla seyir yapılacağını düşünen hiçbir şeyden habersiz Osmanlı gemi komutanları harekât planını, Amiral'in "*İmroz ve onu müteakip Mondros düşman üslerine bir taarruz kararı alınmıştır. Bu zaferi tamamlayacak olan bu akının ağır yükü omuzlarınıza yüklenecek ve bütün şerefi de siz kahramanlara nasip olacaktır. Hareketinizin esas hatları….*"[14] şeklinde başlayan cümleleri ile öğrenmişlerdi.

Ocak 1918'de Albay Ackermann'dan komutanlık görevini devralan Albay Stoelzel komutasındaki[15] Yavuz zırhlısı rehberliğinde, 20 Ocak sabahı saat 05.30'da tam karartma ve telsiz sükûneti içinde görev grubu Boğaz'dan çıktı. Yavuz ile Midilli haricindeki gemiler savunma maksadıyla Boğaz ağzında bırakıldı. Liman von Sanders tarafından verilen haritaya göre çizilen rota üzerinde 20 mil süratle seyreden Yavuz ve Midilli, saat 05.55'te Yavuz'un iskele tarafında meydana gelen mayın infilakı ile sürat kesmek zorunda kalıyordu. Fakat bir dakika sonra alınan rapordan Yavuz'da meydana gelen yaranın seyre mani olmadığının anlaşılması üzerine Amiral harekata devam kararını verdi. Mayın

13 Şerafettin Erdem; "Birinci Cihan Harbi'ne Nasıl Girdik Yavuz ve Midilli'nin İmroz Harekatı", *Deniz Kuvvetleri Dergisi*, Kasım 1992 Eki, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Basımevi, Ankara, 1992, s. 25.
14 Erdem, a.g.m., s.26.
15 Emir, *a.g.m.,* s.198.

mevkiini plotlamak maksadıyla denize bir markalama şamandırası atıldı. Derin sulara çıkılmasını müteakip Midilli 07.00'da Kuzu Limanı'na taarruz etmek üzere Yavuz'un dümen suyundan ayrıldı[16]. Yavuz zırhlısı Kefalo limanında bulunan telsiz ve işaret istasyonu ile limandaki nakliye gemilerini enkaz yığını haline getirirken[17], Midilli'de M-28 ve Lord Raglan muhriplerini batırmış, hava alanını, cephanelik ve benzin tanklarını top ateşi ile infilak ettirmişti. Bu sabah ateşini İngiliz Lisat ve Tigris muhripleri sadece uzaktan izleyebiliyordu. Midilli kruvazörüne yaptıkları top taarruzu girişimi Midilli tarafından püskürtülmüştü. Bu sırada Ada'da bulunan İngiliz telsiz istasyonu İmroz baskınını tüm Ege'ye "düşman gemileri Ege Denizi kuzeyinde bulunuyor. Malta doğusunda seyreden tüm ticaret gemileri, savunması olan ilk limanlara sığınsınlar"[18] mesajını yayınlıyordu. Bu mesajla birlikte İmroz'dan İngiliz uçakları havalanmaya başlamıştı.

Harekâtın tamamlandığını değerlendiren Amiral Paschwitz rotasını UB-23 Alman denizaltısının pusuya yattığı Mondros Limanı'na çevirdi. Aldığı mayın yarası ile Yavuz'un cayrosunda meydana gelen küçük hata hiç bir personel tarafından fark edilmemişti. Bu hata nedeniyle birkaç derece doğudan Mondros'a intikal eden gemiler aslında İmroz'u koruyan mayın tarlasının tam sınırında bulunuyorlardı[19]. Bu arada iki düşman muhribi ile iki uçağın yaklaşarak Yavuz ile Midilli'yi izlemeye başladıklarını tespit eden Amiral hava savunma silahları olmayan Midilli kruvazörünü uçak taarruzlarından korumak maksadıyla Yavuz'un pruvasında mevki almasını emretti. Uçaklardan ilk bomba Yavuz'un 300 metre açığına düşmesinden hemen üç dakika sonra Yavuz'un pruvasında mevki almak üzere süratini artıran Midilli bir mayına çarptı. Patlama sonucunda sancak pervanesi şaft ile birlikte kopmuş, dümen yelpazesi parçalanmıştı.

16 Emir, *a.g.m.,* s.203.
17 Donanma K.lığı Deniz Tarihi Arşivi, *Raşit Metel Arşivi,* 3, 3/85.
18 *Hans Hüner, İki Bayrak Altında,* Deniz Basımevi, İstanbul, 1976, s.152
19 Mclaughin, *a.g.e.,* s.216.

Geminin topçu subayı Yüzbaşı Kurt von Heydebreck'in not defterinden durumun ne kadar zor olduğu daha iyi anlaşılıyor. Tek makine ile gemiye kumanda etmek mümkün değildi. Bu sırada gözcü vargücüyle gemi çevresindeki mayınları rapor ediyordu. İskelede mayınlar var, sancakta mayınlar var, pruvamızda mayınlar var. Hiç şüphe yoktu ki mayın tarlasının içine düşmüştür. Bu arada hasar raporu geldi: patlama kıçta, I. Bölme su doldu, dümen ve sancak makine devre dışı[20]. Gerek gözcünün raporlarından gerekse hasar raporundan Midilli'nin sonunun geldiği anlaşılıyordu.

Midilli tek makinesini tornistan çalıştırarak mayınlardan kurtulmaya çalışırken, Yavuz'da Amiral Paschwitz'in emriyle onu yedeklemek üzere manevraya başlamıştı. Berrak suda iki geminin arasındaki mayınlar rahatlıkla görülebiliyor, gözcüler pruva, sancak, iskele geminin dört bir yanında mayınların olduğunu rapor etmeye devam ediyorlardı. Çok dikkatli bir şekilde manevra yapan Yavuz tam yedekleme donanımını Midilli'ye vereceği sırada bir mayına çarptı ve cayrosu tamamen devre dışı kaldı. Bu sırada, bir taraftan da taarruz eden İngiliz muhripleri ve uçaklarına karşı savunma yapılıyordu. Buna rağmen Midilli çalışan iskele makinesini tornistan çalıştırarak mayın tarlasından çıkmaya çalışıyordu. Midilli'nin sancak bordasında patlayan iki mayın, sancak makinesini de devre dışı bırakarak geminin manevra kabiliyetini tamamen kaybetmesine neden olmuştu. Hemen sonrasında kazan dairesi ile köprü üstü hizasında patlayan dördüncü ve beşinci mayınlar Midilli kruvazörünün sonunu hazırladı. Bu sırada köprüüstüne bir rapor daha geldi: Kıç taraf, iskele iki kazan dairesi ile iskele makine dairesi su alıyor, tahliye tulumbaları çalışmıyor, personel makine dairelerini terk ediyor.

Güverte üzerindeki personelin durumu da iyi değildi. Mayın patlamalarından makine dairelerindeki personel ile birlikte güverte üzerindekiler de zarar

20 Donanma Komutanlığı Deniz Tarihi Arşivi, *Turhan Özer Arşivi,* 2, 2/12.

görmüştü. Birçoğunun bacakları kırılmış, bazıları tanınmayacak derecede parçalanmıştı[21].

Artık yapabilecek bir şey kalmamıştı. Sağ kalan personel, gemi komutanı Albay von Hippel'in gemiyi terk emri ile Ege'nin soğuk sularına atladı[22]. Köprü üstünde vedalaşan subaylar arasında geminin topçu komutanı Hüsamettin ve çarkçıbaşısı Nurettin Beylerde vardı. Beş mayın isabeti alan Midilli kıçı üzerine dikilerek, büyük biraderinin gözleri önünde 09.07'de 40 kulaç derinliğe battı. Midilli Ege'nin soğuk sularına gömülürken Komutan George von Hippel'in son emri duyuldu "*Alman milleti ve vatanımız için üç kez Hurra*!".

Amiral Paschwitz'in Midilli personelini kurtarma isteği, Alman kurmay subayı Binbaşı von Şlubah'ın "*Goeben, Türkiye'de Almanya demektir. Onu tehlikeye atmaya asla izin verilemez, ekselans*"[23] sözü ile çaresizliğe dönüşmüştü. Artık yapılabilecek bir tek hareket tarzı vardı o da; azami süratle Boğaz'ın üstün güvenliğine sığınmaktı[24]. Yavuz zırhlısı Boğaz rotasında iken üçüncü mayın infilakı ile bir kez daha sarsılıyordu.

Midilli personelini kurtarmak üzere, olay yerine çağrılan boğaz önündeki dört muhripten Midilli'ye 500 metre kadar yaklaşan Basra muhribi, kıç taraftan su kesiminde iki mermi isabeti almış, Muavenet-i Milliye muhribi de İngiliz muhripleri ile kısa bir muharebeye girmiştir. İki İngiliz muhribinin yoğun ateşi ve mayın tehdidi altında harekâtına devam edemeyen muhriplere Boğaz'a dönmeleri emredildi. Midilli'nin batmasından 1.5 saat sonra hayatta kalan personeli İngiliz muhripleri tarafından kurtarılmış, diğerleri ise 8° sıcaklıktaki suda soğuğun da etkisiyle boğularak ölmüşlerdir[25].

---

21 *Turhan Özer Arşivi,*
22 Hüner, **a.g.e.**, s.153.
23 Emir, *a.g.m.,* s.205, ayrıca bkz.; Cumhuriyet, 10 Mart 1928.
24 Mclaughin, *a.g.e.,* s.216.
25 *Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi Deniz Harekatı*, VIII, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1976, s. 397.

Midilli kruvazörünün Cezayir Limanı Bone bombardımanı ile başlayan savaş hayatı 35.000 mil seyir yaparak girdiği 25 deniz muharebesinde çoğunlukla üstün düşman kuvvetleri ile çarpışıp, 25 vapur, iki Rus yardımcı kruvazörü, iki muhrip ve bir denizaltı batırarak veya savaş dışı bırakarak devam etmiş, 20 Ocak 1918'deki üçüncü bombardıman görevini de şerefle tamamlamayı müteakip sona ermiştir[26].

İngiliz uçaklarının taarruzları altında 13 mil süratle saat 10.00'da Boğaz'a giren Yavuz kendini emniyete almış olmanın rahatlığı içinde, kayıtsızlık ve dikkatsizlikle bütün süratiyle Nara sığlığına oturdu[27]. İngiliz uçakları burada da Yavuz'a hücumlarına devam ettiler. İngiliz donanmasının Ark Royal uçak gemisinden kalkan Sopwith Baby deniz uçakları ile onlara destek veren Yunan uçakları[28] 20 Ocak 1918 saat 11.32'den, zırhlının kurtulduğu 26 Ocak 1918 günü saat 05.47'ye kadar her gün dalgalar halinde Yavuz'a taarruz ettiler. Altı gün süren kurtarma operasyonları süresince 276 hücum yapan İngiliz uçaklarından atılan 180 bombadan sadece ikisi Yavuz'a isabet etmiş ve hafif hasar meydana getirmiştir[29].

Turgutreis zırhlısının geminin altındaki kum topuğunu pervaneleriyle dağıtması sayesinde 26 Ocak'ta kurtarılan Yavuz ertesi gün hiçbir şey olmamış gibi üç mayın yarasıyla Dolmabahçe'ye demirlemişti[30]. İmroz harekâtı ile Yavuz zırhlısı için hem savaş bitmiş, hem de kardeşini kaybederek öksüz kalmıştı.

Amiral Paschwitz tarafından büyük bir zafer kazanma hedefi ile başlayan ve I. Dünya Savaşı'nın son deniz harekâtı[31] olan İmroz Harekatı; Midilli kruvazörünün

26 Bülent Işın, "Bir Posta Kartı ve Üç Bombardıman", *Deniz Kuvvetleri Dergisi*, 557 (Temmuz 1993), s.34.
27 Hüseyin Sami, "Büyük Harbin Son Senesinde Yavuz ve Midilli", *Deniz Mecmuası*, 310 (Teşrini Evvel 1928), s.63
28 Hasan Ersel; "Yavuz Geliyor Yavuz", *Toplumsal Tarih*, 204 (Nisan 2000), İstanbul, s.31.
29 Afif Büyüktuğrul, *Cumhuriyet Donanması (1923-1960)*, Dz. Bas., İstanbul, 1967, s.84.
30 Makela, *a.g.e.,* s.96.
31 İ.Sinan Şahin, "Kurtuluş Savaşında Türk Bahriyesinin Deniz Harekat ve Faaliyetleri", *Beşinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri-I (1996)*, s.422.

batmasına, 38 Türk denizcisinin ölümüne[32], Almanlardan 5 subay ve 167 erin esir edilmesine, Basra muhribinin iki isabet alarak bir ay süreyle tersanede kalmasına, halkın moralinin olumsuz etkilenmesine[33] ve Yavuz'un Cumhuriyet Donanması'nda yerini alamayarak en az 11 yıl Donanma'nın en değerli unsurundan mahrum kalmasına neden olmuştur[34].

Cumhuriyetin ilanı sonrasında Türkiye Cumhuriyeti'nin çevre denizlere sahip olduğunu göstermek ve deniz gücümüzü geliştirmek maksadıyla 1924 yılında Bahriye Bakanlığı kurulmuştur. Bakanlıkça Yavuz zırhlısının İmroz harekâtında aldığı mayın yaralarının onarılması için açılan havuz ihalesi Yavuz-havuz davası ile sonuçlanmış ve üç tarafı denizlerle çevrili cumhuriyetin Bahriye Bakanlığı'nın bir daha açılmamak üzere kapanmasına neden olmuştur[35].

32 Mclaughin, **a.g.e.**, s.218.
33 Şemsettin Bargut, *Birinci Dünya Harbinde ve Kurtuluş Savaşında Türk Deniz Harekatı*, Dz. K. Yay., İstanbul, 2000, s.79.
34 Emir, *a.g.m.*, s.207-208.
35 İskender Tunaboylu, *a.g.e.,* s.87.

KAYNAKÇA

AKBAY Cemal; Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi 1 nci Cilt Osmanlı İmparatorluğu'nun Siyasi ve Askeri Hazırlıkları ve Harbe Girişi, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1991.

Ali Haydar Emir, "İmroz Baskını", Askeri Tarih Bülteni, 53 (Ağustos 2002).

BARGUT Şemsettin, Birinci Dünya Harbinde ve Kurtuluş Savaşında Türk Deniz Harekatı, Dz. K. Yay., İstanbul, 2000.

Birinci Dünya Harbi'nde Türk Harbi Deniz Harekâtı, VIII, Genelkurmay Basımevi, Ankara, 1976.

BÜYÜKTUĞRUL Afif, Cumhuriyet Donanması (1923-1960), Dz. Bas., İstanbul, 1967.

Cumhuriyet, 10 Mart 1928.

Donanma K.lığı Deniz Tarihi Arşivi, Raşit Metel Arşivi, 3, 3/85.

Donanma K.lığı Deniz Tarihi Arşivi, Turhan Özer Arşivi, 2, 2/12.

ERDEM Şerafettin, "Birinci Cihan Harbi'ne Nasıl Girdik Yavuz ve Midilli'nin İmroz Harekatı", Deniz Kuvvetleri Dergisi, Kasım 1992 Eki, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Basımevi, Ankara, 1992.

ERDEM Şerafettin, "Yavuz ve Midilli'nin İmroz Harekatı", Deniz Kuvvetleri Dergisi, 554 (Kasım 1992).

ERSEL Hasan; "Yavuz Geliyor Yavuz", Toplumsal Tarih, 204 (Nisan 2000), İstanbul.

HÜNER Hans, İki Bayrak Altında, Deniz Basımevi, İstanbul, 1976.

Hüseyin Sami, "Büyük Harbin Son Senesinde Yavuz ve Midilli", Deniz Mecmuası, 310 (Teşrini Evvel 1928)

KARAL Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, VIII, TTK yay., Ankara, 1983.

MAKELA Matti E., Auf Den Spuren Der Goeben, Münih, 1979.

IŞIN Bülent, “Bir Posta Kartı ve Üç Bombardıman”, Deniz Kuvvetleri Dergisi, 557 (Temmuz 1993).

SOUCHON Wilhelm, “Bahri Sefide Yavuz ve Midilli”, Risalei Mevkute Bahriye, 8/1 (Mart 1341).

ŞAHİN İ.Sinan, “Kurtuluş Savaşında Türk Bahriyesinin Deniz Harekât ve Faaliyetleri”, Beşinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri-I (1996).

YAVUZ Celalettin, “Birinci Dünya Harbi Sırasında Osmanlı ve Alman Deniz Subayları İlişkileri”,Yedinci Askeri Tarih Semineri Bildirileri-I, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı yay., Ankara, 2000.

TUNABOYLU İskender, Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Yavuz (Goeben) Zırhlısı, Deniz Basımevi Müdürlüğü, İstanbul, 2006.